

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

PODNIKATEĽSKÉ **VZDELÁVANIE**

ZHRNUTIE

Podnikateľské zručnosti a podnikateľské myslenie patria medzi kľúčové kompetencie potrebné pre uplatnenie sa na rýchlo sa meniacom pracovnom trhu.

Napriek tomu, že podnikateľské vzdelávanie by malo byť zahrnuté v školských osnovách, realita poukazuje na to, že k rozvoju týchto zručností dochádza len v obmedzenej miere. Absolventom chýbajú nielen praktické skúsenosti, ale najmä komunikačné zručnosti, schopnosť kriticky myslieť, či ochota prijímať zodpovednosť.

Na túto situáciu sa Slovak Business Agency (SBA) v spolupráci so Združením podnikateľov Slovenska rozhodla reagovať vytvorením systematickej a komplexnej podpory rozvoja podnikateľských zručností, ktorá v sebe zahŕňa rozvoj tzv. kompetencií 21. storočia a podporu podnikavosti naprieč všetkými vzdelávacími stupňami.

Pojem „podnikavosť“ môžeme chápať v širšom aj užšom význame. Užšie chápanie podnikavosti sa zameriava na rozvoj tých kompetencií, ktoré sú potrebné pre zakladanie firiem, pričom širšie vnímanie slova podnikavosť znamená rozvoj takých zručností, ako sú napríklad kreativita, komunikácia, spolupráca, kritické myslenie, či schopnosť vidieť príležitosti. A teda ide o rozvoj súboru mäkkých zručností, ktoré potrebuje každý jednotlivec, aby sa vedel uplatniť na pracovnom trhu, či už ako zamestnanec alebo ako podnikateľ.

Východiskami na naplnenie tohto zámeru boli [analýza globálnych trendov](#) v podnikateľskom vzdelávaní a prieskum zameraný na súčasnú situáciu v oblasti podnikateľského vzdelávania na Slovensku z pohľadu riaditeľov škôl, učiteľov a študentov, resp. žiakov základných a stredných škôl zo všetkých regiónov Slovenska. [Zaujímavé zistenia z prieskumu sú spracované aj v prehľadnej infografike na webových stránkach Združenia podnikateľov Slovenska.](#)

Analýza globálnych trendov v podnikateľskom vzdelávaní na jednej strane približuje vplyv digitalizácie a automatizácie na súčasné pracovné pozície, a zároveň aj na predikciu možného zániku týchto pracovných pozícií, resp. vzniku nových. Tento materiál zároveň opisuje, aké zručnosti by mali mať absolventi, aby boli uplatniteľní na pracovnom trhu a boli schopní reagovať a prispôbovať sa jeho podmienkam. Záverom dokumentu sú príklady dobrej praxe, teda školských systémov v krajinách OECD, ktoré aplikujú podporu podnikavosti a mäkkých zručností u žiakov a pripravujú ich tak na pracovný trh.

Pre lepšie nastavenie podporných aktivít zrealizovala SBA spoločne so Združením podnikateľov Slovenska prieskum, do ktorého bolo zapojených 160 riaditeľov, 487 pedagógov a 4 706 žiakov a študentov.

[Cieľom prieskumu](#) bolo zistiť, ako školy pripravujú svojich študentov na pracovný trh, či ako školy svojich študentov učia podnikateľskému vzdelávaniu a podpore podnikavosti a čo im chýba vo vyučovacom procese.

Dôležité zistenia sú prezentované nižšie v grafoch. Ide o vnímanie riaditeľov, pedagógov a samotných žiakov a študentov, ktoré zručnosti považujú za dôležité pre svoju budúcnosť a aký majú názor na to, či do akej miery v nich škola tieto zručnosti rozvíja.

Nižšie uvádzame najdôležitejšie závery z globálnych trendov v podnikateľskom vzdelávaní a stručný prehľad grafov z prieskumu.

PRACOVNÝ TRH BUDÚCNOSTI (GLOBÁLNE TRENDY PODNIKATEĽSKÉHO VZDELÁVANIA)

Svetová ekonomika prechádza najrýchlejšou zmenou od priemyselnej revolúcie. Nové technológie sa prijímajú rýchlejšie ako v minulosti. Starnutie obyvateľstva a zmenšujúca sa pracovná sila v priemyselnom svete priniesli tlak na pracovníkov, aby sa stali produktívnejšími. Viaceré z dlhodobých trendov ešte urýchlila pandémia COVID-19.

Ako tieto trendy zmenia do roku 2030 nároky na pracovnú silu a trh práce? Ktoré zručnosti budú pre úspech v podnikaní či na trhu práce potrebné?

Automatizácia pracovných miest

V posledných desaťročiach počítačom riadené zariadenia nahradili pracovné miesta v širokom rozsahu úloh, ktoré pozostávali z rutínnej práce – to sú úlohy, ktoré sa riadia dobre definovanými postupmi a ktoré sa dajú ľahko vyjadriť cez počítačový kód. Súčasne sa od konca sedemdesiatych rokov dramaticky zvýšil dopyt po nerutinných interpersonálnych a analytických zručnostiach.

Digitalizáciu firiem, zavádzanie technológií a transformáciu pracovných miest ešte urýchlila pandémia COVID-19, čo prinieslo aj následné zmeny na požiadavky na pracovnú silu. Zmeny, ktoré prichádzajú súvisia najmä s novou del'bou práce medzi ľuďmi a stroje. Pracovníci, ktorí zostanú vykonávať svoje pracovné pozície a povolania, budú potrebovať nové zručnosti, a to z dôvodu zmeny obsahu ich pracovnej náplne. A tí, ktorých pracovné miesta budú postupne zanikať, budú nútení sa rekvalifikovať, aby boli schopní obsadiť pracovné miesta, ktoré vznikom automatizácie, využívaním umelej inteligencie vzniknú.

Pracovníci v zamestnaniach, ktoré si vyžadujú originálnosť – to znamená schopnosť prísť s neobvyklými alebo originálnymi predstavami/riešeniami o danej téme alebo situácii, alebo rozvíjať tvorivé spôsoby riešenia problému – sú podstatne menej ohrození nahradením počítačom, reflektujú súčasné obmedzenia automatizácie.

U detí, žiakov a študentov potrebujeme rozvíjať tie zručnosti, ktoré využijú bez ohľadu na to, aké povolania budú vykonávať a ako sa zmení ich náplň práce. Ide napríklad o emocionálnu inteligenciu, kreativitu, schopnosť rýchlo sa učiť, riešiť komplexné problémy, či rozvíjať analytické myslenie.

Dôležitý teda nebude odbor, ktorý vyštudovali, ale to, aké majú zručnosti, charakter (osobnosť), ako rýchlo sa vedia prispôbiť zmenám, ktoré sa stávajú bežnou súčasťou našich životov a ako rýchlo si osvoja nové technológie.

Starnutie populácie

Takmer všetky krajiny OECD hlásia problém vo vzťahu k starnutiu populácie. Keďže miera pôrodnosti na Slovensku je nízka a predpokladá sa aj zvyšovanie strednej dĺžky života, očakáva sa, že sa do roku 2060 strojnásobí index ekonomickej závislosti starých ľudí, ktorý sa určuje ako pomer starších ľudí a aktívneho obyvateľstva. V súčasnosti pripadajú na 10 aktívnych ľudí 3 neaktívni nad 65 rokov a podľa predpovedí sa očakáva, že počet neaktívnych ľudí bude až 7 na každých 10 zamestnaných osôb.¹

¹Odporúčanie Rady, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na rok 2019

OECD pritom odporúča niekoľko návodov na zvládnutie tejto situácie. Jedným z navrhovaných opatrení je zapájanie starších ľudí do práce, pričom je nevyhnutné vytvoriť im pracovné perspektívy na trhu. Rovnako, na zvládnutie tohto trendu a uplatnenie starších ľudí na pracovnom trhu bude potrebná široká škála zručností vrátane flexibility, celoživotného vzdelávania, odhodlania, podnikateľských zručností a zvedavosti.

Na základe správy Svetového ekonomického fóra vydanéj v roku 2020 sa očakáva, že do roku 2025 bude potrebná rekvalifikácia 50% celej pracujúcej populácie.

Vznik nových pracovných miest

Nedávna správa Svetového ekonomického fóra o budúcnosti zamestnanosti hovorí aj o vzniku nových pracovných miest, ktoré neexistovali, napríklad pred desiatimi rokmi. Medzi radom etablovaných profesií, ktoré majú zažiť rastúci dopyt v období do roku 2025, sú analytici a vedci, vývojári softvéru a aplikácií a špecialisti na elektronický obchod a sociálne médiá.

Očakáva sa tiež, že budú rásť profesie, ktoré využívajú výrazné „ľudské“ zručnosti, ako napríklad pracovníci služieb so zákazníkmi, odborníci v oblasti predaja a marketingu, odborníci na vzdelávanie, kultúru a špecialisti na organizačný rozvoj, ako aj manažéri inovácie.

Analýza navyše obsahuje rozsiahle dôkazy o urýchlení dopytu po rôznych úplne nových špecializovaných úlohách súvisiacich s porozumením a využívaním najnovších technológií: špecialistov na umelú inteligenciu a strojové vzdelávanie, špecialistov na veľké dáta, expertov na automatizáciu procesov, analytikov informačnej bezpečnosti, návrhárov interakcie medzi človekom a strojom, inžinierov robotiky a i.

Automatizácia spolu s COVID-19 vytvorila „dvojnásobné narušenie“ pracovného trhu. Na základe správy Svetového ekonomického fóra sa do roku 2025 predpokladá nahradenie až 85 miliónov pracovných miest strojmi, pričom vznikne 97 miliónov nových pracovných miest, ktoré budú vyžadovať del'bu práce medzi človekom a strojom. Čo síce znamená vytvorenie 12 miliónov nových pracovných miest, avšak, prvýkrát za posledné obdobie sa tvorba nových typov pracovných miest spomaľuje a začína zaostávať za už zanikajúcimi pracovnými miestami. Zároveň sa očakáva, že pracovný čas vykonávaný ľudským kapitálom a strojmi bude rovnaký.

Na druhej strane, zručnosti pracovníkov stále zaostávajú za týmito zmenami. Do roku 2025 bude medzi najžiadanejšie zručnosti na pracovnom trhu patriť kritické myslenie, komplexné riešenie problémov, neustále sa učenie (zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikácia), odolnosť voči stresu a flexibilita na pracovnom trhu. Odhaduje sa, že v priemere 40% pracovníkov bude potrebovať v najbližšom polroku rekvalifikáciu, pričom sa očakáva, že až 68% zamestnancov si bude musieť osvojiť nové zručnosti, aby sa udržali na pracovnom trhu.

² <https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/>

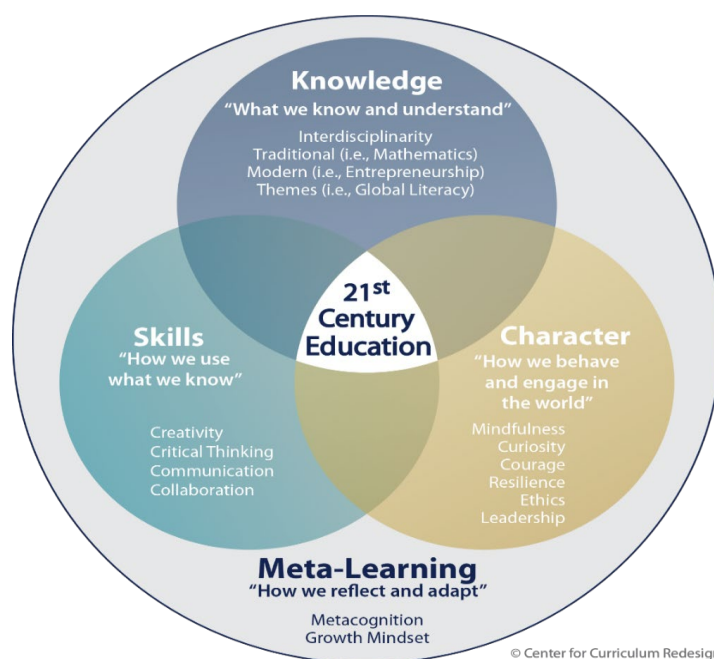
ŠTUDENT 21. STOROČIA

Keďže mnohé základné povolania, ktoré predtým poskytli odrazový mostík pre lepšie platenú prácu, v posledných desaťročiach zmizli a rastúci podiel pracovných miest, pri ktorých je potrebná nízka kvalifikácia, je náchylný na automatizáciu, ústrednou výzvou pre mnohých absolventov bude rozšíriť a zdokonaľiť ich zručnosti vrátane takých, ako sú kreatívne myslenie, sociálna vnímavosť, spolupráca, získavanie druhých, schopnosť starať sa o ostatných a emočná inteligencia – a umožniť im tak prechod na zmysluplné a lepšie platené pracovné miesta, ktoré sú menej náchylné na automatizáciu.

Práve sociálno-emočné zručnosti u detí formujú budúci rozvoj ich kognitívnych zručností a investície do takýchto zručností počas školských rokov budú mať mimoriadny význam.

Vzdelávanie v súčasnosti zaostáva za krivkou technologického pokroku. Preto je potrebné prehodnotiť význam a uplatniteľnosť toho čo sa učí a súčasne dosiahnuť rovnováhu medzi teóriou a praxou.

Center for Curriculum Redesign (CCR) sa zameralo na otázku: Čo by sa mali študenti učiť v 21. storočí? Odpoveďou je nasledujúci graf.

Graf pozostáva zo 4 pilierov, ktorých prienik vytvára vzdelávanie 21. storočia:

1. pilier – vedomosti – čo vieme a čomu rozumieme

Vyučovanie tradičných disciplín, ako napríklad matematika, potrebuje u nás prejsť radikálnou zmenou so zameraním na kľúčové poznatky a využívaním inovatívnych metód vyučovania.

2. pilier – zručnosti – ako používame to, čo vieme

Do vyučovania, naprieč jednotlivými predmetmi, je potrebné zaviesť aj rozvíjanie mäkkých zručností, ako kreativita, spolupráca, kritické myslenie a komunikácia.

Kreativita

Analýza v krajinách OECD zistila, že zamestnanosť v menej produktívnych firmách má tendenciu klesať, zatiaľ čo výkonnejšie firmy vytvárajú ďalšie pracovné miesta. Z dlhodobého hľadiska sú inovácie a tvorba zamestnanosti ruka v ruku a prispievajú k hospodárstvu založenému na inklúzii a vysokej zamestnanosti. Zameranie zamestnávateľov na kreativitu a inovatívnosť, ako čoraz dôležitejšie aktíva pre budúcnosť korešpondujú s mnohými zisteniami, ktoré zdôrazňujú schopnosť inovovať ako najdôležitejší prvok udržania hospodárskeho rastu a konkurencieschopnosti.

Spolupráca / kooperácia

Spolupráca je motivovaná inováciou. Ako uviedol Sawyer (2007), každý obchodný úspech, od inovatívnych firiem v Silicon Valley cez výrobné spoločnosti až po vysoko technické laboratóriá, bol založený na spolupráci. Najradikálnejšie objavy, ako je televízia, lietadlo alebo e-mail, vytvorili spolupracujúce tímy ľudí. Aj v súčasnosti vychádzajú inovácie zo zložitejších organizácií a interaktívnych tímov. Podľa Sawyera je príbeh o jedinom géniovi mýtus; namiesto toho je to skôr génius skupiny, ktorý vytvára prelomovú inováciu. Keď ľudia spolupracujú, kreativita sa rozvíja v rámci tímov a celok je väčší ako súčet jeho častí. Pre súčasné prepojené pracovné prostredie je teda nevyhnutná tímová práca.

Kritické myslenie

Kritické myslenie zahŕňa induktívne a deduktívne odôvodnenie, ako aj správne analýzy, závery a hodnotenia. Výskumy naznačujú, že spoločnosť, ktorá má konkurovať v globálnej ekonomike, potrebuje pracovníkov, ktorí premýšľajú o tom, ako neustále zlepšovať svoje produkty, procesy alebo služby. Podľa mnohých vedúcich pracovníkov je jadrom tohto procesu neustáleho zlepšovania schopnosť pýtať sa správne otázky ako funkcia kritického myslenia. Ekonómovia Frank Levy a Richard Murnane popísali nový pracovný svet, v ktorom najžiadanejšie pracovné miesta, kde je najmenej pravdepodobné, že budú automatizované alebo outsourcované, sú tie, ktoré vyžadujú odborné myslenie zahŕňajúce zručnosti kritického myslenia a riešenia problémov.

Komunikácia

Komunikácia je nevyhnutná na uľahčenie tímovej práce a je základom empatie, dôvery, riešenia konfliktov a vyjednávania. Napríklad efektívnosť kontaktu s klientmi často závisí od efektívnej komunikácie a tímovej práce potrebnej na vytvorenie vynikajúceho produktu. Komunikačné zručnosti sú obzvlášť kritické v rozširujúcej sa ekonomike služieb, kde sú vzťahy so zákazníkmi a spolupracovníkmi mimoriadne dôležité. Ako technológia vytvára globálne pracovné tímy, ktoré sa rozprestierajú medzi rôznymi časovými zónami, národmi a kultúrami, je nevyhnutnejšie než kedykoľvek predtým, aby budúci absolventi boli efektívnymi komunikátormi. Dôležitosť komunikácie na pracovnom trhu priniesla zvýšený dôraz na tieto zručnosti v školách.

3. pilier – charakter – ako sa správame a angažujeme sa vo svete

Čoraz viac sa na svete zdôrazňuje potreba osobného rozvoja – charakterových vlastností, ktoré získavajú väčšiu prioritu ako zručnosti a vedomosti. Pričom môžeme identifikovať šesť základných charakterových vlastností:

- duchaplnosť/všímavosť
- zvedavosť

³ (Wagner 2010)

⁴ Pellegrino and Hilton (2013)

- odvaha
- odolnosť (zvládanie)
- etika
- líderstvo

4. pilier – meta-vzdelávanie – ako o sebe premýšľame a ako sa adaptujeme

Posledný pilier rámca, ktorý vytvorilo Center for Curriculum Redesign (CCR), sa týka procesov súvisiacich s reflektovaním a prispôsobovaním, pričom v sebe zahŕňa predpovedanie, monitorovanie a hodnotenie.

Metaučenie je nevyhnutné pre vytvorenie návykov celoživotného vzdelávania, Vo svete, ktorý si vyžaduje stálu a čoraz rýchlejšiu adaptáciu na zmeny je kladenie dôrazu na tento pilier veľmi dôležité.

Učenie, ako sa učiť alebo teda metaučenie znamená schopnosť určiť si, ako prísť k nejakému problému alebo úlohe, a zároveň hodnotiť pokrok smerom k jej dokončeniu.

AKO SÚ NA TOM ŠKOLY NA SLOVENSKU? (PRIESKUM)

Podnikateľské zručnosti alebo kompetencie 21. storočia sú v súčasnosti považované za jedny z kľúčových kompetencií potrebných nielen pre výkon samotnej podnikateľskej činnosti, ale aj pre každodenný osobný život jednotlivca. Vzdelávanie a odborná príprava by mali prispievať k rozvoju podnikateľského myslenia a potrebných zručností a k šíreniu povedomia o možnostiach podnikania ako kariérnej voľby. Podnikavosť je pritom potrebné rozvíjať už od začiatku vzdelávacieho procesu a tomu by mal byť prispôsobený tiež vzdelávací systém v danej krajine. Vo vyspelých krajinách sa preto podnikateľské vzdelávanie stalo dôležitou súčasťou priemyselnej a vzdelávacej politiky.

V súvislosti s tvorbou podporných nástrojov v oblasti podnikateľského vzdelávania zameraného na rozvoj a budovanie individuálneho potenciálu, a to najmä prostredníctvom praxe a zdokonaľovaním mäkkých zručností a kompetencií 21. storočia, realizovala SBA v spolupráci so Združením podnikateľov Slovenska prieskum. Jeho cieľom bolo získať podrobnejšie informácie a zistiť skutočný stav konkrétnych aspektov podnikateľského vzdelávania na Slovensku z pohľadu poskytovateľov (školy) a prijímateľov (žiaci a študenti) podnikateľského vzdelávania.

Čo sa učíme?

Hoci s presnosťou nevieme povedať, ako bude trh vyzeráť v roku 2030 alebo v roku 2050, vieme, že aké zručnosti budú nielen absolventi škôl potrebovať, aby boli schopní prispôbovať sa zmenám, zmene obsahu povolání, či zániku niektorých a vzniku nových.

Nasledujúci graf nám prezradil, aký majú školy pohľad na smerovanie vzdelávania, t.j. mali si určiť priority vo vzdelávaní vo vzťahu k žiakom (graf č.1)

Graf č. 1 Ciele školy vo vzťahu k žiakom z pohľadu riaditeľov

Z Grafu č.1 nám vyplýva, že až 71% riaditeľov považuje za najdôležitejší cieľ školy rozvíjať u študentov ich intelektuálne a kognitívne zručnosti, a iba 19% z nich považuje, ako dôležitý cieľ školy rozvíjať emočné a sociálne zručnosti.

Aby sme lepšie pochopili vnímanie riaditeľov, pedagógov a samotných študentov, zamerali sme sa v prieskume na otázku, ktoré z 21 zručností, uvedených nižšie, považujú za dôležité pre svoju budúcnosť a pre uplatnenie sa na pracovnom trhu.

Na základe uvedeného vyššie, sú za kľúčové kompetencie považované tzv. „4K“ – kreativita, kolaborácia (spolupráca), kritické myslenie a komunikácia. Pričom pracovný trh očakáva čoraz častejšie od absolventov charakterové vlastnosti, ako zvedavosť, ktorá motivuje človeka neustále sa vzdelávať, duchaplnosť pre zvýšenie pozornosti, pamäte a sebapoznania, odvahu na zvládanie neistoty, odolnosť, teda schopnosť čeliť prekážkam a líderstvo, keďže zamestnávateľia stále viac poukazujú na to, že vodcovské schopnosti sú viac cenené ako akademické výsledky

Všetky 3 skupiny sa v princípe zhodujú v prvých dvoch zručnostiach, a to je motivácia niečo dosiahnuť a zodpovednosť.

Najväčšie rozdiely vidíme v kritickom myslení, ktoré je z pohľadu riaditeľov na 4. mieste, ale študenti ho zaradili až na 12. miesto. Zaujímavé je aj umiestnenie kreativity, ktorú pedagógovia posunuli až na 15. miesto a študenti na 10. Spolupráca (kooperácia) sa pritom u študentov dostala len o jednu priečku vyššie v dôležitosti.

Na prekvapenie, zvedavosť, ktorá nám umožňuje posúvať naše vedomosti a skúsenosti ďalej, a to nielen v škole, skončila u riaditeľov na predposlednom, teda 20. mieste. Lepšie na tom nie sú ani sebapoznanie a emočná kontrola. Riaditelia ju zaradili na 14. a 18. miesto. U študentov a pedagógov skončila ešte nižšie.

Graf č. 2 Poradie jednotlivých zručností podľa dôležitosti z pohľadu riaditeľov, učiteľov a žiakov

Zručnosť	Riaditelia	Učitelia	Žiaci
Motivácia niečo dosiahnuť	1.	2.	1.
Zodpovednosť	2.	1.	2.
Vytrvalosť	3.	3.	4.
Kritické myslenie	4.	6.	12.
Kooperácia	5.	7.	9.
Kreativita	6.	15.	10.
Komunikácia	7.	4.	3.
Asertivita	8.	13.	6.
Schopnosť vedieť sa učiť	9.	5.	7.
Energia	10.	12.	11.
Tolerancia	11.	8.	13.
Sebavedomie	12.	11.	5.
Odolnosť voči stresu	13.	10.	15.
Sebaovládanie	14.	14.	17.
Empatia	15.	18.	20.
Optimizmus	16.	17.	21.
Sebapoznanie	17.	9.	8.
Emočná kontrola	18.	19.	19.
Dôvera	19.	20.	18.
Zvedavosť	20.	16.	16.
Byť spoločenský	21.	21.	14.

Podpora podnikavosti na školách?

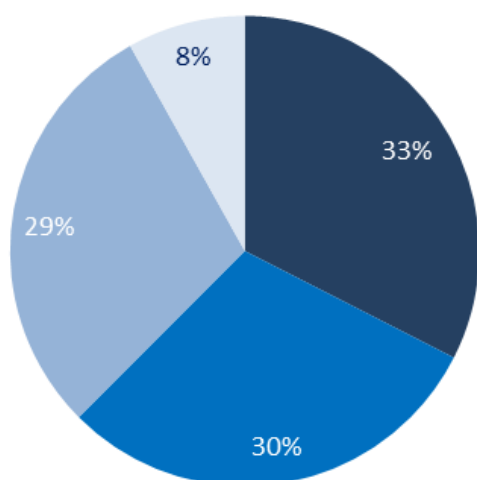
Cieľom otázky bolo overiť hypotézy v súvislosti s vnímaním podpory podnikavosti v súčasnom vzdelávacom procese na školách zo strany riaditeľov.

Pozitívne možno hodnotiť podiel 29 % respondentov, ktorí sa vyjadrili, že na škole vyučujú podnikateľské vzdelávanie nielen v rámci ekonomických predmetov, ale všade kde je to možné. Podobne 30 % považuje podnikateľské vzdelávanie za implementované v rámci existujúcich ekonomických predmetov.

Avšak, 33 % riaditeľov uviedlo, že podnikateľské zručnosti a podpora podnikavosti nepatria medzi kľúčové kompetencie vyžadované od absolventov ich školy. Ak k tomu prirátame 8 % riaditeľov škôl, ktorí sa k podpore podnikavosti nevedeli vyjadriť, môžeme konštatovať, že veľký podiel riaditeľov škôl (spolu 41 %), ktorí sa zúčastnili prieskumu, nemá o podnikateľské vzdelávanie a podporu podnikavosti veľký záujem a nepovažujú túto tému za prioritu.

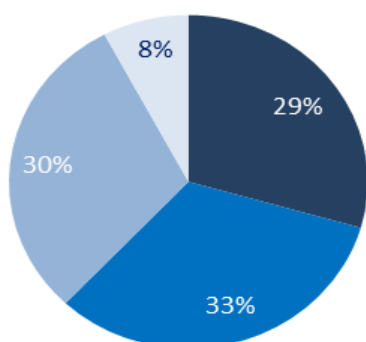
Graf č. 3 Podpora podnikavosti z pohľadu riaditeľov škôl

Podpora podnikavosti z pohľadu riaditeľov škôl

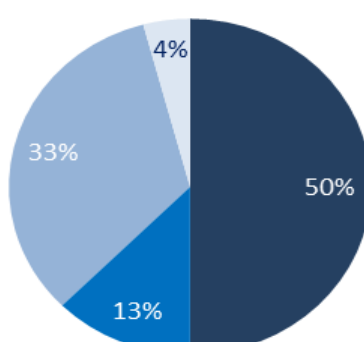

- Podnikateľské zručnosti a podpora podnikavosti nepatria medzi kľúčové kompetencie vyžadované od našich absolventov
- Podnikateľské vzdelávanie máme zahrnuté v existujúcich ekonomických predmetoch
- Podnikateľské vzdelávanie vyučujeme nielen v rámci ekonomických predmetov, ale všade kde je to možné
- Neviem posúdiť

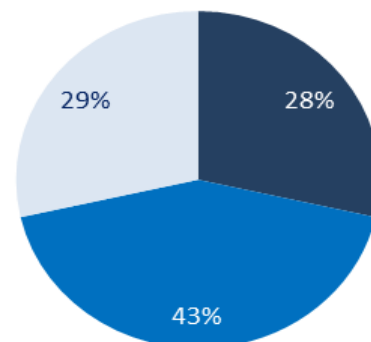
Štátna škola

Súkromná škola

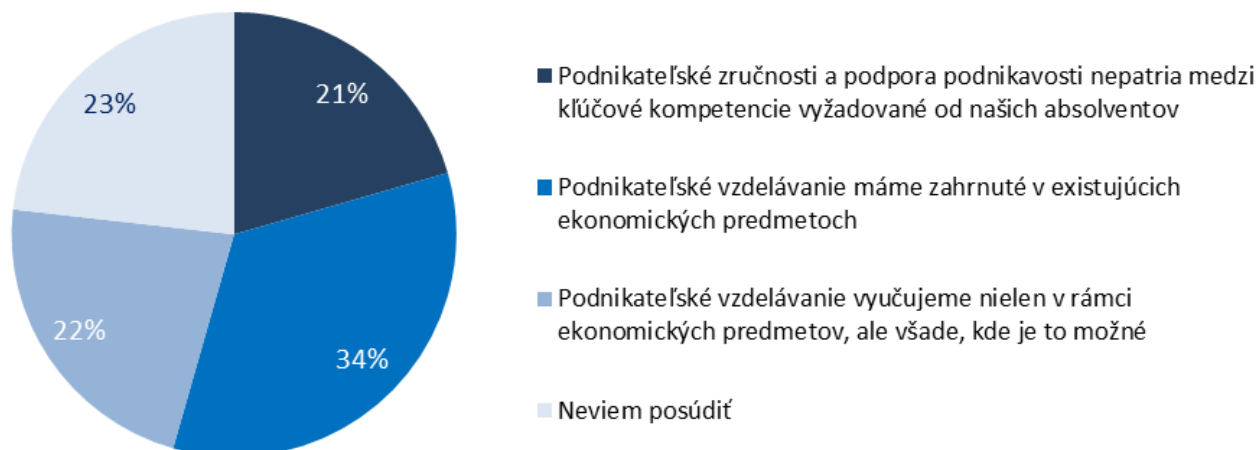

Cirkevná škola

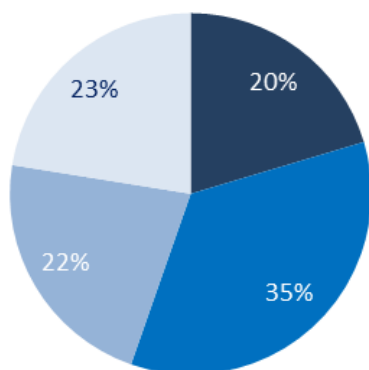

Rovnakú otázku sme sa spýtali aj pedagógov. Na Grafe č. 4 je vidieť, že veľká časť učiteľov, teda 43% nepovažuje podporu podnikavosti u študentov za prioritu.

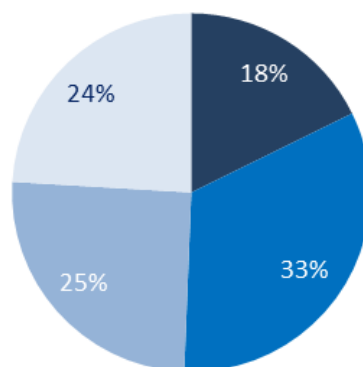
Podpora podnikavosti z pohľadu učiteľov

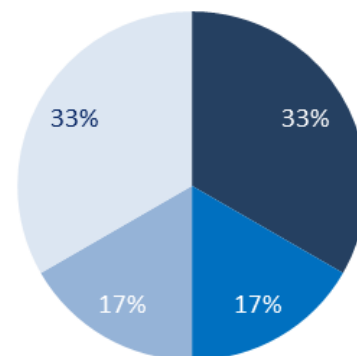
Štátna škola

Súkromná škola

Cirkevná škola

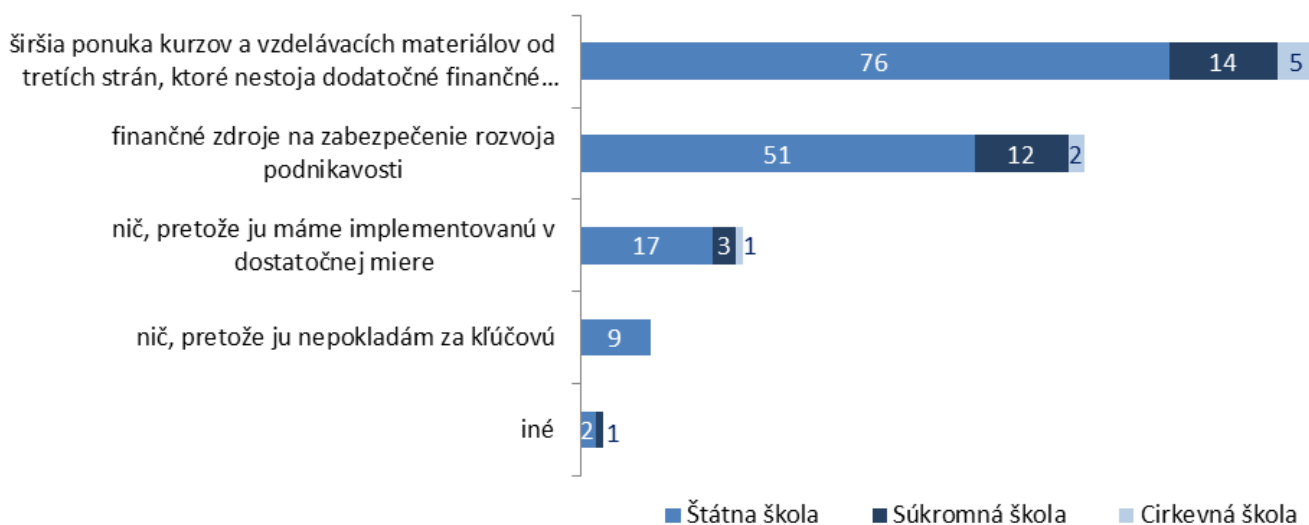

Aby sme však vedeli pripraviť študentov na meniaci sa trh práce, je nevyhnutné, aby bol rozvoj podnikateľských zručností a podpora podnikavosti prierezovou súčasťou vyučovania. Preto sme riaditeľov pýtali, čo by ich najviac motivovalo k tomu, aby podporu podnikavosti zaradili do portfólia svojej školy. V súvislosti s motiváciou riaditeľa škôl najčastejšie uvádzali širšiu ponuku kurzov

a vzdelávacích materiálov od tretích strán, ktoré by ich nestáli dodatočné finančné zdroje. Túto formu motivácie uviedlo spolu vyše 59% riaditeľov škôl.

Medzi ďalšími formami motivácie v tejto oblasti uviedli respondenti voľnejší vzdelávací program a možnosť zaradenia podnikateľského vzdelávania do rozvrhu.

Graf č. 5 Najčastejšie formy motivácie k zvýšeniu záujmu o podporu podnikavosti z pohľadu riaditeľov

ZÁVER

Technologická revolúcia a demografické zmeny v najväčšej miere ovplyvňujú to, ako bude pracovný trh vyzerieť, ako sa zmení obsah mnohých povolání, ktorým povolaniam hrozí zánik, aké zručnosti budú vyžadované pri povolaniach, ktoré v súčasnosti neexistujú.

Transformáciu trhu však nečakane priniesla aj pandémia COVID-19. Na pracovnom trhu nastal nový štandard. Zamestnanci vo veľkej miere začali využívať prácu z domu a začali preferovať flexibilný pracovný čas. Firmy zase začali rýchlejšie zavádzať digitalizáciu, čo prinieslo dopyt po kybernetickej bezpečnosti a povolaniach s tým spojených. Pred pandémiou zamestnávateľia vyžadovali iné zručnosti, ako vyžadujú teraz.

Aj práve vďaka tomu sa podnikateľské vzdelávanie či podpora podnikavosti stali dôležitou súčasťou vzdelávania v mnohých krajinách, ako Fínsko, Singapur, či Estónsko, ktoré považujeme za príklady dobrej praxe a ich know how by sme mali preniesť aj do nášho vzdelávania. To, ako je vzdelávací systém a jeho študenti pripravení na pracovný trh dokazujú aj výsledky v testovaní PISA 2018, kde sa všetky 3 vyššie spomenuté krajiny umiestňujú na popredných priečkach. Slovensko sa v poslednom testovaní zaradilo na 41 miesto zo 79 krajín.

Výsledky slovenských žiakov v testovaní PISA 2018 naznačujú mierne zlepšenie priemerného výkonu slovenských žiakov vo všetkých hlavných oblastiach v porovnaní s predchádzajúcim cyklom PISA 2015. Avšak zvýšenie nastalo len v oblasti matematickej gramotnosti (486 bodov), vďaka čomu sa slovenskí žiaci zaradili v tejto kategórii na úroveň priemeru krajín OECD. V ďalších dvoch kategóriách (čitateľská – 458 bodov a prírodovedná gramotnosť 464 bodov) zostalo priemerné skóre Slovenska pod úrovňou priemeru krajín OECD (487 a 489 bodov).

Bez náležitého investovania do vedomostí a rozvoja potrebných zručností nebudeme schopní reagovať na zmeny, ktoré nastávajú, čo sa môže výrazne negatívne prejaviť v konkurencieschopnosti našej ekonomiky.

⁵ https://www.nucem.sk/dl/4636/Narodna_sprava_PISA_2018.pdf

SLOVAK | BUSINESS | AGENCY

Karadžičova 2, 811 09 Bratislava 1

Slovenská republika

+421 2 203 63 100

www.sbagency.sk